

Nr 62.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning i vissa fall i anledning av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom m. m.; given Stockholms slott den 30 januari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, varom föredragande departementschefen under punkterna 1:o—8:o hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 januari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, uppkomna *frågor angående ersättning i vissa fall i anledning av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom m. m.* samt anför.

I. Frågor om ersättningar i anledning av olycksfall i arbete.

Gällande lagbestämmelser.

Enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är som regel varje arbetare försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet (1 §). Med arbetare förstås i lagen — med vissa här betydelselösa undantag — en-

1—147 48 *Bihang till riksdagens protokoll 1948. 1 saml. Nr 62.*

var, som mot avlöning användes till arbete för annans räkning utan att i förhållande till honom vara att anse såsom självständig företagare. För olycksfall utgår enligt vissa regler ersättning för läkarvård m. m. ävensom, under förutsättning att olycksfallet medfört sjukdom och att denna varat mer än tre dagar, sjukpenning med belopp, som bestämmes i förhållande till den arbetsförtjänst, som den skadade åtnjutit under — i princip — ett år, räknat tillbaka från olycksfallet. Om olycksfall efter upphörande av därav förorsakad sjukdom medfört förlust eller nedsättning av arbetsförmågan under längre eller kortare tid, utgår under denna tid livränta med belopp, som är beroende på storleken av den skadades arbetsförtjänst och graden av nedsättningen i hans arbetsförmåga. Livränta utgår emellertid icke, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en tiondel (6 §).

Enligt kungörelsen den 30 november 1917, nr 832, angående särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, skulle, därest staten vore att anse såsom arbetsgivare enligt nämnda lag, av statsverket utgivas ersättning i enlighet med bestämmelserna i lagen. Sådan ersättning skulle utgå av förslagsanslaget till bestridande av statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete. Ändring härutinnan har icke skett genom den i ämnet nu gällande kungörelsen (SFS 678/1942).

1:o.

Fråga om ersättning till Erik Engvall.

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Vid bergsprängningsarbete för telegrafverkets räkning den 13 juli 1932 träffades grovarbetaren *Erik Engvall* — vid olyckstillfället anställd hos en privat grundläggarfirma — av en stålflisa från en slägga. Flisan inträngde i högra ögat. Anmälan om olycksfallet inkom till riksförsäkringsanstalten den 29 augusti 1932. Enligt beslut av anstalten skulle telegrafverket anses såsom Engvalls arbetsgivare vid olyckstillfället. Engvall erhöll sjukpenning från anstalten för den tid, då han var sjukskriven. Av ett den 2 september 1932 utfärdat läkarintyg framgick, att Engvall — sedan stålflisan extraherats med magnet — vore återställd utan kvarvarande men.

Den 9 mars 1946 uppgav Engvall vid besök hos riksförsäkringsanstalten, att han i det skadade ögat fått en åkomma, som väsentligt nedsatte hans synförmåga och som han ansåg kunna sättas i samband med olycksfallet 1932. Då mer än tio år förflutit, innan förnyat ersättningsanspråk framstälts, fann sig anstalten jämlikt preskriptionsförordningen icke kunna upptaga ersättningsfrågan till förnyad prövning.

Föreliggande framställning.

I en till Kungl. Maj:t den 17 maj 1947 inkommen skrivelse har Engvall hemställt, att han från tidigast möjliga tidpunkt måtte tillerkännas den ersättning, som skulle ha utgått, därest preskription icke mellankommit.

Engvall anför, att han år 1944 förmärkt, att synen å högra ögat avsevärt försämrats, samt att han i anledning härav ånyo sökt läkare. Trots fortsatt läkarvård vore han nu praktiskt taget blind å ögat. Han åberopar ett den 22 april 1947 utfärdat intyg, vari uttalats, att Engvall lede av höjt tryck i höger öga, medförande försämrad syn, ävensom att all sannolikhet talade för att orsaken till tryckhöjningen vore att söka i den skada, som förorsakats av olycksfallet år 1932.

Utlåtanden över framställningen jämte ytterligare utredning i ärendet.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet.

Riksförsäkringsanstalten har i ärendet inhämtat yttranden av professor S. Larsson, Lund, och av leg. läkaren G. Aurell, Stockholm. Larsson uttalade för sin del, att det ej föreläge ringaste tvekan om att olyckshändelsen år 1932 föranlett de senare uppträdande förändringarna i Engvalls högra öga. Aurell, som hänvisade till en den 15 oktober 1945 gjord undersökning, betecknade den inträffade synfältinskränkningsen såsom väsentlig.

Anstalten tillstyrker, att åtgärder vidtagas för beredande av ersättning å Engvall enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen fr. o. m. den 17 maj 1947 eller den dag, då Engvalls framställning om ytterligare ersättning inkom till Kungl. Maj:t. Därest preskription ej förelegat, skulle Engvall — anför anstalten — enligt olycksfallsförsäkringslagen ha tillerkänts livränta under sin återstående livstid med 400 kronor för år. Invaliditetsgraden skulle därvid, enär synfältinskränkningsen vore att anse såsom väsentlig, ha beräknats till 20 % och den årliga arbetsförtjänsten till det vid tiden för olycksfallet fastställda maximibeloppet 3 000 kronor.

Försäkringsrådet biträder anstaltens i ärendet gjorda hemställan.

Beträffande Engvalls personliga och ekonomiska omständigheter har följande inhämtats.

Engvall, som är född 1884, är ogift och har icke försörjningsplikt mot annan person. Han är sedan år 1945 anställd såsom grovarbetare hos AB Lidingö elektricitetsverk och hade under år 1947 av anställningen en inkomst av 7 900 kronor. Han har icke någon förmögenhet. Efter fyllda 65 år erhåller han från bolaget en pension av 300 kronor för år jämte dyrtidstillägg.

Departementschefen.

Av utredningen i ärendet framgår, att Engvall den 13 juli 1932 vid bergsprängningsarbete träffades i högra ögat av en stålflisa från en slägga. Sedan flisan avlägsnats ansågs Engvall återställd. Sedermera har såsom en följd av olycksfallet synen försämrats och Engvalls arbetsförmåga torde nu kunna anses nedsatt med 20 %. Riksförsäkringsanstalten har på grund av inträdd preskription icke kunnat upptaga ersättningsfrågan till förnyad prövning.

I propositionen 1943: 23 anförde jag bl. a., att en på olycksfallsförsäkringslagen grundad fordran enligt stadgad praxis är underkastad preskription men

att skäl stundom kunna föreligga att, trots att sådan fordran blivit preskriberad, utgiva ersättning av statsmedel i anledning av olycksfallet. Vad sålunda uttalats föranledde ingen erinran från riksdagens sida. Riksdagen har också i flera fall och senast år 1947 (prop. nr 47 och 179; rd. skr. nr 105 och 179), efter framställning från Kungl. Maj:t, av billighetsskäl medgivit utbetalning av ersättning till skadade personer, oaktat rätten till ersättning preskriberats.

Även om av utredningen i ärendet framgår, att Engvalls ekonomiska ställning icke kan betecknas såsom otillfredsställande, finner jag likväl — i likhet med riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet — att i anledning av den skada, som drabbat Engvall, åtgärder böra vidtagas för att bereda honom ersättning av statsmedel såsom om preskription icke mellankommit. Ersättningen synes böra utgå fr. o. m. den 9 mars 1946, vilken dag Engvall i anledning av sitt försämrade tillstånd vänt sig till riksförsäkringsanstalten för att få till stånd en omprövning av ersättningsfrågan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av det Erik Engvall den 13 juli 1932 övergångna olycksfallet må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för tiden fr. o. m. den 9 mars 1946 utbetalas ersättning med belopp, som, därest preskription icke mellankommit, skulle hava utgått jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

2:o.

Fråga om ersättning till Nils Hjalmar Gustavsson.

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

I mars 1932 anmäldes till svenska lantbrukarnes olycksfallsförsäkringsbolag, ömsesidigt, att järnarbetaren *Nils Hjalmar Gustavsson*, som var försäkrad hos bolaget, ådragit sig skada å vänstra ögat (perforerande skada med framfall av regnbågshinnan) till följd av olycksfall i arbete den 15 mars 1932. Gustavsson uppbar livränta från bolaget t. o. m. den 26 maj 1934, efter vilken dag hans arbetsförmåga av bolaget icke längre ansågs nedsatt med minst 10 %. Därefter förekom viss skriftväxling i ärendet senast den 11 juni 1934.

I till bolaget den 4 april 1946 inkommen skrivelse anhöll Gustavsson, att han måtte ånyo erhålla ersättning i anledning av skadan. Han åberopade ett den 26 mars 1946 utfärdat läkarintyg, vari uttalades, att synförmågan å Gustavssons vänstra öga endast medgåve förmåga att urskilja handrörelser framför ögat samt att lokalisera ljus, ävensom att korrektion med glas icke medförde någon förbättring. — Bolaget fann den 6 maj 1946, att då all vidare rätt till ersättning vore preskriberad enligt preskriptionsförordningen, ärendet icke kunde föranleda någon bolagets vidare åtgärd.

Föreliggande framställning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 september 1946 har Gustavsson hemställt, att han av statsmedel måtte erhålla ett mot livräntan svarande belopp. Såsom förklaring till att han icke före preskriptionstidens utgång ånyo gjort framställning om ersättning har han anfört, att anledning icke funnits därtill förrän år 1946, då hans syn å det skadade ögat försämrades.

Vid skrivelsen är fogat ett den 10 augusti 1946 utfärdat läkarintyg, vari uttalats, att synnedsättningen och förändringarna i Gustavssons vänstra öga vore förorsakade av sviter efter ögonskadan av år 1932.

Utlåtanden över framställningen jämte ytterligare utredning i ärendet.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet.

Riksförsäkringsanstalten anser det med hänsyn till omständigheterna skäligt, att ersättning av statsmedel beredes Gustavsson enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen. Därest preskription icke förelegat och om det ålegat anstalten att utgiva ersättning i ärendet, skulle anstalten jämlikt olycksfallsförsäkringslagen ha tillerkänt Gustavsson livränta fr. o. m. den 4 april 1946 under hans återstående livstid efter en invaliditetsgrad av 20 %. Då Gustavssons årliga arbetsförtjänst vid tiden för olycksfallet beräknats till 1 250 kronor, skulle livräntan ha utgått med 166 kronor 67 öre för år räknat.

Försäkringsrådet, som instämmer i riksförsäkringsanstaltens utlåtande, har inhämtat yttrande från sin medicinskt sakkunnige, docenten K. O. Granström, vilken bl. a. anför följande.

Ur medicinsk synpunkt är fallet fullkomligt klart. Vid skadan uppkom en grumling av linsen; mot förmodan progredierade denna först icke utan i stället inträdde viss förbättring. Sedermera inträdde total starrförvandling av linsen. Denna måste anses vara en följd av skadan.

Beträffande Gustavssons personliga och ekonomiska förhållanden har följande inhämtats.

Gustavsson är född år 1909, är gift och har i äktenskapet ett barn i åldern 12 år. Han är sedan två år tillbaka anställd vid AB Lindsjös mekaniska verkstäder i Trelleborg med en arbetsinkomst av 80—100 kronor i veckan samt äger en till 3 400 kronor taxerad fastighet, inteckningsbelånad till 1 500 kronor. Gustavssons till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomst uppgick för år 1947 till 3 800 kronor. Hustrun, som innehar anställning som biträde i mjölkaffär, hade därjämte för år 1947 en taxerad inkomst av 1 260 kronor.

Departementschefen.

Av utredningen i ärendet framgår, att Gustavsson den 15 mars 1932 drabbades av en ögonskada, vilken, sedan synen å det skadade ögat efter viss tid förbättrats, icke ansetts medföra nedsättning av arbetsförmågan i så hög grad, att livränta kunnat tillerkännas honom efter den 26 maj 1934. Sedermera inträdde såsom en följd av ögonskadan total starrförvandling av ögon-

linsen. Detta medförde sådan synförsämring, att Gustavssons arbetsförmåga numera torde kunna anses nedsatt med 20 %. En ersättningsframställning från Gustavssons sida i anledning av det försämrade tillståndet har år 1946 avslagits av vederbörande försäkringsbolag under hänvisning till att preskription inträtt enligt allmänna preskriptionsregler.

I förevarande fall finner jag billighetsskäl tala för att den skadade i anledning av det olycksfall, som drabbat honom, erhåller ersättning av statsmedel såsom om preskription icke mellankommit. Ersättningen synes böra utgå fr. o. m. den 4 april 1946 eller den dag, då Gustavssons ansökan om en omprövning av ersättningsfrågan inkom till vederbörande försäkringsbolag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av det Nils Hjalmar Gustavsson den 15 mars 1932 övergångna olycksfallet må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för tiden fr. o. m. den 4 april 1946 utbetalas ersättning med belopp, som, därest preskription icke mellankommit, skulle hava utgått jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

3:o.

Fråga om ersättning till Viktor Blomström.

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Under arbete den 26 juli 1919 snavade *Viktor Blomström* på en lie, varvid han åsamkade sig ett skärsår i vänstra handen och underarmens nedre del. Blomström företer efter olycksfallet stelhet i vänstra handens fingrar och är kraftlös i handgreppet. Han var vid tiden för olycksfallet av Stockholms stads barnavårdsnämnd utackorderad hos en lantbrukare på Adelsö. Den av barnavårdsnämnden härför erlagda ersättningen avsåg icke att helt täcka kostnaden för Blomströms vård och underhåll, utan skulle Blomström efter förmåga delta i arbetet på gården. Han åtnjöt under tiden den 1 februari 1929—den 28 februari 1947 folkpension i anledning av skadan. Pensionen indrogs sistnämnda dag, då Blomström enligt läkarutlåtanden icke längre kunde anses såsom invalid i folkpensioneringslagens mening.

I en till riksförsäkringsanstalten den 14 maj 1947 inkommen skrivelse hemställde Blomström om ersättning från anstalten med anledning av skadan. Anstalten fann genom beslut den 6 juni 1947, att, då anmälan eller annat meddelande angående olycksfallet icke inkommit förrän genom nämnda skrivelse, Blomströms eventuella rätt till ersättning i anledning av olycksfallet jämlikt preskriptionsförordningen vore förverkad och att ersättningsfrågan förty icke kunde upptagas till prövning.

Föreliggande framställning.

I en till Kungl. Maj:t den 1 juli 1947 inkommen skrivelse har Blomström med bifogande av ett den 29 juni 1947 utfärdat invaliditetsintyg hemställt, att han måtte tillerkännas ersättning av statsmedel i anledning av den skada, som han ådragit sig genom olycksfallet år 1919.

Utlåtanden över framställningen jämte ytterligare utredning i ärendet.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet.

Riksförsäkringsanstalten har funnit, att olycksfallet, såvitt av tillgängliga uppgifter framgår, bör anses såsom olycksfall i arbete enligt olycksfallsförsäkringslagen. Anstalten tillstyrker, att åtgärder vidtagas för att bereda Blomström livränta i anledning av olycksfallet och fortsätter i huvudsak på följande sätt.

Vad angår nedsättningen i Blomströms arbetsförmåga på grund av olycksfallet finner anstalten hans tillstånd såsom detta beskrives i det vid framställningen fogade läkarintyget motsvara en definitiv invaliditetsgrad av 30 %. Vid beräkningen av Blomströms årliga arbetsförtjänst vid tiden för olycksfallet har anstalten tagit viss hänsyn till den medellön, 1 700 kronor, som av anstalten år 1919 tillämpades i fråga om manliga arbetare i jordbruk inom Stockholms län. Då Blomströms arbetsförmåga synes ha väsentligen understigit en fullgod arbetares, torde hans arbetsförtjänst skäligen kunna beräknas till 900 kronor. Därest preskription icke förelegat skulle anstalten ha tillerkänt Blomström livränta efter en invaliditetsgrad av 30 % med 180 kronor för år räknat. Dyrktidstillägg å livräntan skulle författningsenligt ha utgått fr. o. m. år 1942. Livräntan bör utgå fr. o. m. den 29 juni 1947 då det av Blomström till Kungl. Maj:t ingivna läkarintyget utfärdades.

Försäkringsrådet biträder riksförsäkringsanstaltens förslag, dock att livränta enligt rådets mening bör utgå först fr. o. m. den 1 juli 1947, då Blomströms ansökan inkom till Kungl. Maj:t.

Beträffande Blomströms personliga och ekonomiska förhållanden framgår av handlingarna följande.

Blomström är född år 1902 och gift. Makarna, vilkas äktenskap är barnlöst, bebo egen jordbruksfastighet, omfattande 1,5 har åker och 3,5 har hagmark. Fastigheten är taxerad till 3 000 kronor. Makarna ha skulder å tillhoppa 4 000 kronor, varav 3 500 kronor in-tecknats i fastigheten. Blomström är anställd såsom postbud med en årslön av 945 kronor och makarnas gemensamma årsinkomst har den 15 juni 1946 av pensionsnämnden uppskattats till 1 170 kronor.

Departementschefen.

Av utredningen i ärendet framgår att Blomström den 26 juli 1919 skadade sig i vänstra handen under omständigheter, som medföra att skadan är att anse såsom förorsakad av olycksfall i arbete. Blomströms arbetsförmåga torde numera i anledning av olycksfallet vara nedsatt med 30 %. Anmälan om olycksfall eller annat meddelande därom avgavs icke till riksförsäkringsan-

stalten förrän den 14 maj 1947. Under hänvisning till gällande preskriptionsregler fann sig anstalten icke kunna upptaga ersättningsfrågan till prövning.

Billighetsskäl torde enligt min mening tala för att Blomström i anledning av olycksfallet erhåller ersättning av statsmedel såsom om preskription icke mellankommit. Ersättningen torde böra utgå fr. o. m. den 14 maj 1947, då ansökan om ersättning inkom till riksförsäkringsanstalten.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av det Viktor Blomström den 26 juli 1919 övergångna olycksfallet må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för tiden fr. o. m. den 14 maj 1947 utbetalas ersättning med belopp som, därest preskription icke mellankommit, skulle hava utgått enligt lagen den 17 juni 1916 om olycksfall i arbete.

4:o.

Fråga om ersättning till Nils Martin Nilsson.

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Under vedhuggning för sin faders och annan persons räkning den 2 juli 1932 högg sig *Nils Martin Nilsson* i högra knäet, som blev svårt skadat. Olycksfallet anmäldes ej i vederbörlig ordning på grund av arbetsgivarnas bristande kännedom om olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser. Sedan Nilsson hos riksförsäkringsanstalten genom en den 3 februari 1947 till anstalten inkommen skrivelse anhållit om ersättning i anledning av olycksfallet fann sig anstalten, under hänvisning till allmänna preskriptionsregler, icke kunna upptaga ersättningsfrågan till prövning.

Föreliggande framställning.

I en till Kungl. Maj:t den 21 april 1947 inkommen skrivelse har Nilsson i anledning av den genom olycksfallet uppkomna skadan anhållit om bidrag av statsmedel för studier och omskolning vid tekniska fackskolorna i Sundsvall maskintekniska avdelning.

Enligt ett framställningen bifogat läkarintyg den 24 februari 1947 kvarstod vid sistnämnda tidpunkt såsom följer av skadan viss förkortning av högra benet, betydande atrofi av benets lärmuskulatur samt fullständig stelhet i högra knäet i sträckställning.

Utlåtanden över framställningen jämte ytterligare utredning i ärendet.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet.

Riksförsäkringsanstalten anför i huvudsak följande.

Olycksfallet synes hava inträffat under sådana omständigheter, att olycksfall i arbete i olycksfallsförsäkringslagens mening bör anses föreligga.

Därest preskription icke förelegat, skulle anstalten, om Nilsson varit försäkrad i anstalten, jämlikt olycksfallsförsäkringslagen hava tillerkänt honom en årlig livränta å 275 kronor att utgå för livstiden, varvid skadan skulle ansetts hava medfört nedsättning av hans arbetsförmåga med 25 % och hans årliga arbetsförtjänst i enlighet med vid tiden för olycksfallet gällande praxis skulle ha beräknats till 1 650 kronor.

Med hänsyn till framställningens syfte erinrar anstalten att livränta, som tillerkänts enligt olycksfallsförsäkringslagen, eller del därav jämlikt 6 § 2) b) i lagen må, när synnerliga skäl därtill äro förhållande, genom beslut av försäkringsrådet utbytas mot ett kapital för en gång till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder. Därest sådant utbyte medgäves i föreliggande fall av en årlig livränta å 275 kronor, som utgått fr. o. m. den 3 februari 1947, vilken dag meddelande om olycksfallet först inkom till anstalten, och utbytet ägde rum senast under våren 1948, skulle livräntans kapitalvärde enligt för anstalten i förevarande avseende gällande beräkningsgrunder hava utgjort omkring 5 800 kronor.

Försäkringsrådet har inhämtat uppgifter angående Nilssons personliga förhållanden. Härom anföres i huvudsak följande.

Nilsson, som är född år 1919, har år 1945 ingått äktenskap. Äktenskapet är barnlöst. Innan han för 1½ år sedan påbörjat studierna vid tekniska fackskolan hade han upptagit studielån om 5 000 kronor. Därjämte har han å ett bostättningslån oguldet 1 000 kronor. Under skolfrierna 1947 hade han en inkomst av 1 000 kronor. Hustrun har därjämte från sin arbetsanställning såsom damfrisörska en inkomst av 50 kronor för vecka.

Försäkringsrådet tillstyrker, att Nilsson beviljas ersättning av statsmedel jämlikt olycksfallsförsäkringslagens grunder och har ej något att erinra mot riksförsäkringsanstaltens beräkning av denna ersättning. Däremot anser försäkringsrådet till skillnad från anstalten, att ersättning bör utgå först fr. o. m. den 21 april 1947 eller den dag, då Nilssons ansökan inkom till Kungl. Maj:t.

Departementschefen.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Nilsson skadades i höger knä den 2 juli 1932 vid olycksfall i arbetet. Ersättning skulle, därest anmälan om olycksfallet gjorts, ha tillerkänts honom enligt olycksfallsförsäkringslagen. Enär sådan anmälan icke inkommit till riksförsäkringsanstalten inom tio år från olycksfallet, har anstalten vid år 1947 gjord framställning funnit Nilssons rätt till talan på ersättning preskriberad.

I likhet med försäkringsrådet finner jag, att Nilsson bör beviljas ersättning av statsmedel enligt grunderna för olycksfallsförsäkringslagen. Denna ersättning, synes böra utgå fr. o. m. den 3 februari 1947, då ansökan om ersättning inkom till riksförsäkringsanstalten. Frågan om utbyte av livräntan eller del därav mot ett engångsbelopp torde sedermera få prövas av försäkringsrådet i vanlig ordning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av det Nils Martin Nilsson den 2 juli 1932 övergångna olycksfallet må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. fr. o. m. den 3 februari 1947 utbetalas ersättning med belopp, som, därest preskription icke mellankommit, skulle hava utgått jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

5:o.

Fråga om ersättning till Erik Gustav Flodström.

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Brädgårdsarbetaren *Erik Gustav Flodström* vrickade högra knäet genom olycksfall i arbete den 24 september 1926. Enligt läkarintyg den 27 november 1926, vari skadan angavs såsom luxation av mediala menisken, var Flodström återställd utan kvarvarande men. Han uppbar av arbetsgivarnes ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag ersättning t. o. m. den 30 november 1927, efter vilken dag olycksfallet av bolaget icke ansågs medföra nedsättning av arbetsförmågan med minst 10 %.

Flodström gjorde den 20 juni 1929 framställning hos bolaget om ytterligare ersättning under åberopande av ett läkarintyg, vari angavs bl. a., att ökad sidovickning förelåg i högra knäleden, i det att underbenet vid sträckställning kunde föras utåt 10 grader. Intyget föranledde icke ändring i bolagets senast fattade beslut. Efter juli 1929 förekom intet i ärendet förrän år 1946.

Den 21 september 1946 inkom till nämnda försäkringsbolag anmälan, att Flodström genom nytt olycksfall den 18 september 1946 ådragit sig en kontusion av högra knäet med blodutgjutning i leden. Enligt läkarintyg den 23 oktober 1946 var Flodström återställd från detta olycksfall utan kvarvarande men. Sjukpenning utgick t. o. m. sistnämnda dag. Den 30 november 1946 inkom till bolaget en skrivelse från Flodström, vari han under åberopande av ett den 20 november 1946 utfärdat läkarintyg gjorde anspråk på livränta m. m. i anledning av olycksfallet år 1926. I det åberopade intyget angav läkaren, att det redan vid den första undersökningen efter olycksfallet den 18 september 1946 förelåg slankled i det skadade knäet med en sidorörlighet av cirka 20 grader, »troligen enligt patientens uppgift efter skada 1926». Läkaren ansåg Flodström vara i behov av ledad knähylsa.

Den 8 januari 1947 meddelade bolaget Flodström, att, då ifrågavarande besvär från högra knäet måste anses förorsakade av olycksfallet år 1926 och då anspråk på ersättning icke framstälts inom 10 år efter senaste åtgärd i detta ärende, talan på ytterligare ersättning för olycksfallet jämlikt preskriptionsförordningen vore förlorad.

Intet av bolagets beslut i omförmälda ersättningsärenden har överklagats.

Föreliggande framställning.

I en till Kungl. Maj:t den 11 mars 1947 inkommen skrivelse har Flodström gjort framställning om ersättning av statsmedel i anledning av skadan.

Utlåtanden över framställningen jämte ytterligare utredning i ärendet.

Riksförsäkringsanstalten har inhämtat yttrande från sin biträdande läkare, med. dr A. Karlén, som uttalat bl. a., att olycksfallet år 1946 kan hava förorsakat försämring av det tillstånd, som förelåg efter det tidigare olycksfallet. Anstalten framhåller, att Flodström enligt handlingarna i ärendet under tiden den 1 januari — den 1 juni 1946 utfört byggnadsarbete och under tiden den 2 juni—den 1 augusti samma år planeringsarbete.

Med hänsyn till dessa omständigheter finner anstalten det synnerligen tveksamt, huruvida Flodströms nuvarande tillstånd i sådan grad kan anses förorsakat av olycksfallet år 1926, att, därest preskription icke inträtt, livränta bort tillerkännas honom i anledning av detta olycksfall. Då därjämte i en tidigare proposition till riksdagen (1943:23) uttalats bl. a., att förutsättning för utgivande av ersättning måste vara, att det icke föreligger någon tvekan om att den yppade skadan förorsakats av det olycksfall, om vilket det är fråga, finner sig anstalten icke kunna tillstyrka, att ersättning av statsmedel utgives till Flodström i anledning av den genom olycksfallet den 24 september 1926 ådragna skadan.

Försäkringsrådet anför till en början i huvudsak följande.

Efter granskning av försäkringsbolagets handlingar anmodade rådet bolaget att meddela beslut i fråga om ersättning till Flodström på grund av olycksfallet år 1946, för tid efter den 23 oktober 1946, vilken dag sjukpenning upphörde att utgå från bolaget. Bolaget föranstaltade om ny läkarundersökning av den skadade. Med hänsyn till läkarundersökningens resultat fann bolaget, att olycksfallet år 1946 efter den 23 oktober 1946 icke medfört nedsättning av arbetsförmågan med minst en tiondel, varför livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen icke kunde utgivas på grund av nämnda olycksfall. Sedan Flodström överklagat beslutet fann försäkringsrådet genom utslag den 10 november 1947 ej skäl göra ändring i detta.

Beträffande frågan om sambandet mellan olycksfallet av år 1926 och den ådagalagda skadan har försäkringsrådet medicinskt sakkunnige, med lic. H. Nilsonne anfört följande.

Det förefaller övervägande sannolikt, att olycksfallet år 1926 är grundorsaken till den nu föreliggande sidovacklingen, att denna vackling redan under de första åren varit ganska betydande samt att den möjligen så småningom ökat under funktionell påfrestning. Olycksfallet år 1946 torde enligt min uppfattning ha varit av ingen eller ringa betydelse för nu föreliggande invaliditet.

Försäkringsrådet fortsätter i huvudsak som följer.

Med stöd av Nilsonnes utlåtande finner rådet, att nedsättningen av Flodströms arbetsförmåga på grund av olycksfallet år 1926 bör uppskattas till 15 %. Därest rätten till ersättning icke varit preskriberad, skulle således Flod-

ström för närvarande varit berättigad att åtnjuta livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen efter nämnda invaliditetsgrad. Hans årliga arbetsförtjänst synes härvid ha bort beräknas till 2 400 kronor, eller det högsta belopp, som vid tiden för olycksfallet togs i beräkning vid utgivandet av ersättning för olycksfall. Livräntans årliga belopp skulle sålunda hava uppgått till 240 kronor. Därest Kungl. Maj:t skulle finna, att Flodström i anledning av olycksfallet år 1926 bör beredas ersättning av statsmedel enligt samma grunder, som skulle hava gällt, om preskription icke mellankommit, torde livränta böra utgå fr. o. m. den 11 mars 1947, då Flodströms framställning inkom till Kungl. Maj:t.

Av handlingarna i ärendet framgår beträffande Flodströms personliga och ekonomiska förhållanden följande.

Flodström är född år 1894 och gift samt har i äktenskapet en son, född år 1932. Sedan han år 1929 slutat sin anställning såsom brädgårdsarbetare har han haft ett flertal olika arbeten med mycket varierande arbetsinkomst. Han taxerades senast för 2 880 kronor till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Sonen är anställd såsom postbud.

Departementschefen.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Flodström den 24 september 1926 skadade sig i höger knä genom olycksfall i arbete. Ersättning i anledning av olycksfallet tillerkändes honom t. o. m. den 30 november 1927, efter vilken dag olycksfallet icke ansågs medföra nedsättning i hans arbetsförmåga med minst 10 %. Den 18 september 1946 skadade sig Flodström ånyo i höger knä genom olycksfall i arbete. Ersättning i anledning härav utgick t. o. m. den 23 oktober 1946. Efter denna dag kvarstående besvär från knäet ansågos av vederbörande försäkringsbolag vara förorsakade av olycksfallet 1926. Då anspråk på ersättning icke framställdes inom tio år efter senaste åtgärd i detta ärende, ha anspråk på ytterligare ersättning befunnits preskriberade.

Sambandet mellan olycksfallet år 1926 och de skadeverkningar, vilka uppträtt efter olycksfallet år 1946, torde få anses tillfyllest ådagalagt genom det yttrande, som avgivits av försäkringsrådets medicinskt sakkunnige, samt bestyrkes ytterligare därav att försäkringsrådet icke funnit skäl ändra försäkringsbolagets på inträdd preskription grundade beslut.

Med hänsyn till de ådagalagda omständigheterna i ärendet finner jag billighetsskäl tala för att Flodström tillerkännes en livränta av statsmedel i anledning av de skadeverkningar, vilka på grund av det tidigare olycksfallet uppträtt efter olycksfallet år 1946. Livräntan bör utgå fr. o. m. den 30 november 1946, vilken dag försäkringsbolaget mottagit Flodströms framställning om livränta i anledning av Flodströms försämrade tillstånd.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av det Erik Gustav Flodström år 1926 övergångna olycksfallet må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för

tiden fr. o. m. den 30 november 1946 utbetalas en årlig livränta med belopp, som, därest preskription icke mellankommit, skulle ha utgått jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

II. Frågor om ersättningar i anledning av yrkessjukdom.

Gällande lagbestämmelser.

Lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar utfärdades den 14 juni 1929 och trädde i kraft den 1 januari 1930. Enligt 1 § skall den, som jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är försäkrad för skada till följd av sådant olycksfall, anses vara försäkrad jämväl för yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av vissa i paragrafen uppräknade ämnen.

Genom lagändring den 12 september 1930 upptogs bland de uppräknade ämnena stendamm, varigenom lagen erhöll tillämplighet å den genom stendamm framkallade yrkessjukdomen silikos (stendammslunga). Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 1931, men jämlikt övergångsbestämmelserna skulle den icke äga tillämpning i fråga om sådan av stendamm framkallad yrkessjukdom, som yppats före nämnda dag, och ej heller beträffande dylik yrkessjukdom, som yppats senare, därest arbetaren icke efter lagens ikraftträdande varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där arbetarna äro utsatta för inverkan av den art, som framkallar sjukdomen. Såsom förutsättning för ersättningsrätt för silikos gäller vidare enligt 3 § i lagen (enligt paragrafens lydelse efter lagändring den 26 juni 1936), att arbetaren inom tio år före dagen för sjukdomens yppande varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där fara föreligger för sjukdomen.

Vidare stadgades den 26 juni 1936 genom lagändring, som trädde i kraft den 1 januari 1937, att såsom yrkessjukdom, omfattad av försäkringen, skulle jämväl anses smittsam sjukdom, som omförmäles i 2 § epidemilagen den 19 juni 1919 (bl. a. paratyfus) eller varom förordnande utfärdats enligt 24 § samma lag, därest arbetet bestode i yrkesmässigt meddelande eller utövande av sjukvård eller barnmorskevård eller utgjordes av medicinsk undersökning å laboratorium, som stode under allmän tillsyn (1 § 2 st. 7).

Av riksdagen lämnade bemyndiganden att utbetala ersättningar enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen.

1946 och 1947 års riksdagar ha på förslag av Kungl. Maj:t (prop. 1946: 83, p. 3—6, och 1947: 47, p. 2 och 3) medgivit ersättning till sex av silikos drabbade personer, vilka efter årsskiftet 1930—31 icke sysslats med arbete, där fara förelegat för sjukdomen.

6:o.

Fråga om ersättning till Erik August Östberg.

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Erik August Östberg var fr. o. m. den 27 juni 1927 t. o. m. den 30 juni 1930 anställd såsom gruvarbetare hos trafikaktiebolaget Grängesberg-Oxelösund. Den 23 december 1946 inkom till arbetsgivarnes ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag anmälan och läkarintyg om silikos, som Östberg skulle ha ådragit sig. I läkarintyget, som utfärdats den 7 december 1946, uppgavs bl. a. att Östberg omkring år 1933 börjat bli andfådd, att andfåddheten därefter alltmer tilltagit, att Östberg sökt flera läkare för sin andfåddhet samt att förekomsten av silikos konstaterats först år 1944 genom röntgen. Östberg ansågs av läkaren varaktigt arbetsoförmögen fr. o. m. undersökningstillfället. Av verkställd utredning om Östbergs arbetsförhållanden fann försäkringsbolaget, att Östberg icke efter den 30 juni 1930 varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där fara föreligger för silikos. Bolaget förklarade därför, att på grund av övergångsbestämmelserna till 1930 års lagändring ersättning icke kunde utgå till Östberg. Över beslutet ha besvär icke anförts.

Föreliggande framställning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 december 1946 har Östberg hemställt om ersättning enligt grunderna för yrkessjukdomsförsäkringslagen.

Ytterligare utredning i ärendet jämte utlåtanden över framställningen.

Efter föranstaltande av riks-försäkringsanstalten har Östberg under tiden den 24—26 april 1947 undersökts av överläkaren vid Söderby sjukhus docenten T. Bruce, som yttrat i huvudsak följande.

Östberg gör ett åldrat intryck. Hos honom har påvisats en silikos stadium III med skrumpning i lungorna. Yrkessjukdomen har medfört en mycket betydande nedsättning av lungornas funktion, och även om åldersförändringar hos Östberg göra sig gällande, är dock silikosen som sådan förklaring till hans mycket starkt nedsatta arbetsförmåga. Lungsjukdomen gör Östberg helt eller i det närmaste helt oförmögen till kroppsarbete i egentlig mening, och han kan framdeles icke tänkas orka med annat än på sin höjd mycket lindriga sysslor och då endast under kortare pass.

Bruce har sedermera uttalat, att yrkessjukdomen redan vid tidpunkten för yppandet finge anses ha varit invalidiserande i samma utsträckning som vid undersökningen i april 1947.

Utlåtanden i ärendet ha avgivits av riks-försäkringsanstalten och försäkringsrådet.

Riks-försäkringsanstalten anför i huvudsak följande.

Vid närmare utredning i anledning av nu förevarande ansökan har bl. a. framkommit, att Östberg under tiden 1906—mars 1922 samt den 27 juni 1927—den 30 juni 1930, fränsett ett par kortare avbrott, arbetat såsom ortdrivare,

lastare, gruvbyggare eller skivbrytare hos olika företag. Sistnämnda dag slutade han sin dåvarande anställning på grund av ryggbesvär, som en tid gjorde honom oförmögen till tungt arbete, och har därefter sysslat med jordbruks- och skogsarbete. Anstalten har funnit, att Östberg vissa tider under åren 1906—1922 ävensom under tiden 27 juni 1927—30 juni 1930 varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där fara föreligger för silikos.

Det framgår vidare, att Östberg den 18 januari 1944 sökte läkare för symtom vilka tolkades såsom luftrörskatarr, samt att han i april 1944 remitterades till röntgenundersökning, varvid silikos konstaterades. Yrkessjukdomen bör därför anses yppad den 18 januari 1944. Med hänsyn härtill skulle, oavsett övergångsbestämmelserna till 1930 års lagändring, ersättning ändå icke kunna utgivas på grund av bestämmelsen i yrkessjukdomsförsäkringslagens 3 §.

Vid prövning av frågan om den ersättning, som i anledning av Östbergs yrkessjukdom skolat utgivas, därest yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig, har anstalten funnit, att Östberg skulle varit berättigad till — förutom ersättning för kostnader för erforderlig läkarvård m. m. — livränta med ett årligt belopp av 960 kronor att t. v. utgå för tiden 19 januari 1944—18 april 1950, dock med avdrag för de dagar, under vilka Östberg undersökts å Söderby sjukhus och för vilka han erhållit sjukpenning. Lungsjukdomen skulle ha ansetts under nämnda tid medföra nedsättning av arbetsförmågan med 80 %. Östbergs arbetsförtjänst under ett år, räknat tillbaka från dagen för sjukdomens yppande, skulle ha beräknats till 1 800 kronor. Frågan om ersättning efter den 18 april 1950 skulle ha prövats med hänsyn till Östbergs dåvarande arbetsförmåga och av sjukdomen orsakade tillstånd.

I fråga om Östbergs familjeförhållanden och ekonomiska ställning anför anstalten.

Östberg, som är född år 1886, är gift. Makarna ha icke några barn. Hustrun, som är född år 1870, är sjuklig sedan ett tiotal år och orkar endast utföra lättare hushållsgöromål. Östberg äger en jordbruksfastighet om 3 har åker och 7 har skog, nu taxerad till 8 000 kronor och belånad för 4 600 kronor (egnahemslån). Makarna ha ej erhållit fattigvård. Östberg åtnjuter icke folkpension; hustrun uppbar ålderspension (endast grundpension). Pension eller andra förmåner på grund av tidigare arbetsanställning åtnjutes icke av Östberg. Östberg har från sjukförsäkring uppburit hel sjukpenning med 3 kronor för dag för tiden 13 januari 1944—11 januari 1946 i anledning av luftrörskatarr och reumatism. Medel till sitt och hustruns uppehälle har han för närvarande huvudsakligen av belopp, som influtit för under åren 1944 och 1945 försåld skog.

Riksförsäkringsanstalten finner sig med hänsyn till de föreliggande omständigheterna kunna tillstyrka, att i anledning av Östbergs yrkessjukdom åtgärder vidtagas för tillerkännande av ersättning av statsmedel jämlikt grunderna för yrkessjukdomsförsäkringslagen. Ersättning synes anstalten böra utgå fr. o. m. den 12 januari 1946 eller den dag, då sjukpenning från sjukförsäkringen upphörde att utgå.

Försäkringsrådet instämmer i det av riksförsäkringsanstalten avgivna utlåtandet.

Departementschefen.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Östberg vissa tider under åren 1906—1922 samt under tiden den 27 juni 1927—den 30 juni 1930 varit sysselsatt

i sådan verksamhet, där fara för silikos föreligger. Efter sistnämnda tidpunkt har han sysslat med jordbruks- och skogsarbete. Den 18 januari 1944 sökte han läkare för besvär från andningsorganen. Läkaren tolkade symtomen såsom luftrörskatarr och Östberg erhöll, delvis i anledning därav, sjukpenning från sjukkassa t. o. m. den 11 januari 1946. Vid röntgenundersökning i april 1944 konstaterades silikos. Enär Östberg icke efter 1931 års ingång varit sysselsatt i arbete, där fara för silikos föreligger, har vederbörande försäkringsbolag funnit sig icke kunna tillerkänna honom ersättning för sjukdomen.

I likhet med riks-försäkringsanstalten och försäkringsrådet finner jag, att ersättning av statsmedel bör beredas Östberg såsom om yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig. Ersättningen bör utgå fr. o. m. den 12 januari 1946 eller den dag, då sjukpenning från sjukkassan upphörde att utgå.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av den yrkessjukdom, som Erik August Östberg ådragit sig, må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för tiden fr. o. m. den 12 januari 1946 utbetalas ersättning med belopp, som skulle hava utgått, därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallet.

7:o.

Fråga om ersättning till änkan Frida Karlsson Lindberg.

Framställning om ersättning.

Änkan *Alfrida (Frida) Ottelia Karlsson Lindberg*, född Frisk, har — i en till riks-försäkringsanstalten inkommen, till Kungl. Maj:t ställd ansökan den 15 september 1947 — anhållit om ersättning av statsmedel i anledning av hennes makes sjukdom och död.

Utredning i ärendet jämte utlåtande över framställningen.

Utredning i ärendet har skett genom *riksförsäkringsanstalten*, som jämväl avgivit utlåtande över framställningen.

Anstalten anför beträffande de till grund för framställningen liggande omständigheterna i huvudsak följande.

Sökandens make, martinarbetaren Karl Vilhelm Karlsson Lindberg, var åren 1899—1938 anställd hos Nydqvist & Holm AB i Trollhättan. Den 27 november 1934 inkom till anstalten anmälan om silikos, som Karlsson Lindberg skulle ha ådragit sig. Det framgick, att Karlsson Lindberg från år 1906 till i mars 1934, då martingjuteriet nedlades, varit sysselsatt med finrensning i detsamma, i vilket arbete fara förelegat för silikos. Enligt läkarutlåtande i februari 1935 led Karlsson Lindberg av silikos i stadium I på gränsen till stadium II men var ännu fullt arbetsför. Den första röntgenundersökningen av Karlsson Lindbergs lungor företogs den 9 mars 1934,

vilken dag sjukdomen får anses yppad. Anstalten förklarade den 23 maj 1935, att livränta icke kunnat tillerkännas Karlsson Lindberg, enär yrkessjukdomen icke kunde anses medföra nedsättning av hans arbetsförmåga med minst en tiondel. Försäkringsrådet fann den 6 september 1935 ej skäl göra ändring i detta beslut.

Efter sistnämnda dag mottog anstalten inga upplysningar angående Karlsson Lindbergs yrkessjukdom förrän den 14 juli 1947, då anstalten från Karlsson Lindbergs hustru erhöll meddelande, att mannen avlidit den 3 juni 1947 och att yrkessjukdomen varit den direkta anledningen till hans död. Han hade under praktiskt taget de senaste tio åren vårdats å Restads sjukhus för sinnessjukdom. Ankan hemställde om ersättning enligt lag. Den 8 augusti 1947 förklarade anstalten, att anstalten funnit ersättningsfrågan preskriberad enligt allmänna regler. Över detta beslut ha besvär ej anförts.

På anstaltens begäran har överläkaren vid Söderby sjukhus, docenten T. Bruce, tagit del av röntgenbilder, obduktionsprotokoll och övriga handlingar i ärendet och därefter yttrat bl. a. följande.

Den utförda obduktionen får anses ha ådagalagt, att en avancerad silikos förelåg. Mot livets slut tillstötte varig bronkit. »Stendamm» får i detta fall tillmätas sådan betydelse, att dödsersättning är befogad.

Beträffande änkan Karlsson Lindbergs familjeförhållanden och ekonomiska omständigheter uppger riks-försäkringsanstalten följande.

Sökanden, som är född 1880, har i äktenskapet med den avlidne fem vuxna barn, varav det yngsta, en son, är bosatt hos modern. Hon besväras av reumatism men är i stånd att sköta i hemmet förekommande göromål. Något förvärvsarbete utom hemmet har hon icke. Den hemmavarande sonen lämnar ett mindre bidrag till det gemensamma hushållet; de andra barnen bidraga icke till moderns försörjning. Det oskiftade dödsboet efter mannen äger en mindre fastighet, där sökanden bor, taxerad till 4 500 kronor samt ett banktillgodohavande å 750 kronor. Sökanden åtnjuter ej pension eller understöd i anledning av mannens tidigare arbetsanställning. Hon uppbar icke bidrag från fattigvården. Enligt uppgift från pensionsstyrelsen har änkan Karlsson Lindberg ansökt om invalidpension. Denna ansökan har ännu ej slutbehandlats.

För egen del anför riks-försäkringsanstalten följande.

Därest ersättningsrätten icke varit preskriberad, skulle anstalten ha utgivit begravningshjälp med 240 kronor, motsvarande en tiondel av Karlsson Lindbergs årliga arbetsförtjänst, beräknad till 2 400 kronor, ävensom till änkan livränta å ett årligt belopp av 600 kronor, motsvarande en fjärdedel av den årliga arbetsförtjänsten, vilken livränta skulle ha utgått fr. o. m. dagen efter dödsfallet och så länge änkan levat ogift. Å livräntan skulle författningsenligt ha utgått dyrtidstillägg med 20 % under åren 1947 och 1948. Sjukpenning eller livränta för någon del av tiden närmast före dödsfallet skulle icke ha utgått, enär Karlsson Lindberg då sedan lång tid var arbetsoförmögen på grund av sinnessjukdomen.

Anstalten tillstyrker, att änkan Karlsson Lindberg i anledning av mannens död erhåller ersättning jämlikt grunderna för yrkessjukdomsförsäkringslagen. Anstalten vill i detta sammanhang framhålla, att mannens av sinnessjukdomen orsakade oförmåga att handhava sina angelägenheter synes vara en väsentlig orsak till att preskription ågått ersättningsanspråken gentemot anstalten.

Departementschefen.

Av utredningen i ärendet framgår, att Karlsson Lindberg från år 1906 till i mars 1934 varit sysselsatt i arbete, där fara för silikos förelegat. Silikos yppades den 9 mars 1934. Livränta kunde icke tillerkännas Karlsson Lindberg, enär yrkessjukdomen icke ansågs medföra nedsättning i hans arbetsförmåga med minst en tiondel. Karlsson Lindberg avled år 1947 med silikos såsom huvudsaklig dödsorsak. Framställning från änkan om livränta efter mannen har avslagits under hänvisning till gällande preskriptionsregler.

I likhet med riks försäkringsanstalten finner jag, att ersättning av statsmedel bör beredas änkan Karlsson Lindberg såsom om preskription icke mellankommit. Ersättningen bör utgå fr. o. m. dagen efter dödsfallet, dvs. fr. o. m. den 4 juni 1947.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av den yrkessjukdom, som Karl Vilhelm Karlsson Lindberg ådragit sig, må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för tiden fr. o. m. den 4 juni 1947 utbetalas ersättning med belopp, som, därest preskription icke mellankommit, skulle hava utgått jämlikt lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

8:o.

Fråga om ersättning till Klas Gottfrid Westfeldt.**Ersättningsfrågans tidigare behandling.**

Enligt till riks försäkringsanstalten inkomna anmälningshandlingar sjukskrevs snickaren *Klas Gottfrid Westfeldt*, som från början av maj till den 31 augusti 1945 för byggnadsstyrelsens räkning utförde byggnadsarbete vid ombyggnaden av statens bakteriologiska laboratorium, sistnämnda dag på grund av paratyfus. I ett handlingarna bifogat läkarintyg uttalades, att sjukdomen kunde antagas medföra fullständig arbetsoförmåga under minst 6—8 veckor.

Riks försäkringsanstalten meddelade i beslut den 20 november 1945, att, enär ifrågavarande sjukdom icke ådragits under sådant arbete, som avses i yrkessjukdomsförsäkringslagen, ersättning på grund av sjukdomen icke kunde tillerkännas Westfeldt enligt lagen.

Föreliggande framställning.

I skrivelse den 3 oktober 1946 har *svenska byggnadsträarbetareförbundet* hemställt, att Westfeldt måtte erhålla dels ersättning såsom om yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig å sjukdomsfallet och dels ersättning för de kostnader i övrigt, som Westfeldt åsamkats på grund av sjukdomen.

Ytterligare utredning i ärendet jämte utlåtanden över framställningen.

Utav utredning, som i ärendet införskaffats av riksförsäkringsanstalten, framgår, att Westfeldt i anledning av sjukdomen samt av densamma förorsakad försämring av en förut befintlig sjukdom, spondylarthrit, varit oförmögen till arbete under tiden den 31 augusti 1945—den 11 januari 1946 samt att han erhållit vård för berörda sjukdomar å S:t Görans sjukhus under tiden den 6—9 september 1945 samt å Karolinska sjukhuset under tiden den 12—24 november 1945.

Föreståndaren för statens bakteriologiska laboratorium, professorn G. Olin, har i skrivelse till byggnadsstyrelsen den 7 december 1945 anfört bl. a. följande.

Det synes sannolikt, att sjukdomen ådragits under arbetet vid laboratoriet. Några paratyfusfall ha nämligen icke uppträtt i Westfeldts personliga omgivning, och besök inom någon epidemiort har han icke gjort före insjuknandet. Tyvärr måste emellertid möjligheter för en infektion å laboratoriet sägas ha förelegat. På grund av ombyggnadsarbetena blev det nämligen nödvändigt att provisoriskt förlägga en del av verksamheten till mindre gynnsamma utrymmen. Bl. a. var reningen av agar förlagd till en övertäckt gång. Detta utrymme, där infektiöst material innehållande även paratyfusbakterier måste bearbetas, kunde svårligen skyddas från flugor, trots en intensiv DDT-behandling. Det är sålunda väl tänkbart, att flugor infekterats därstädes och kunnat föra smittämne till livsmedel etc., avsedda för byggnadsarbetarna. Westfeldt hade också sitt arbete förlagt till grannskapet av nämnda utrymme.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse till byggnadsstyrelsen åberopat Olins yttrande och tillstyrkt, att Westfeldt i särskild ordning tillerkännes vederbörlig ersättning.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av riksförsäkringsanstalten, försäkringsrådet och byggnadsstyrelsen.

Riksförsäkringsanstalten anför bl. a. följande.

Därest yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig å Westfeldt, skulle anstalten ha tillerkänt honom sjukpenning för tiden den 1 september 1945—den 11 januari 1946 med tillhoppa 873 kronor 71 öre, varvid under tid för sjukhusvistelsen vederbörligt avdrag gjorts för vårdkostnaderna samt Westfeldts arbetsförtjänst beräknats till 3 900 kronor. Därjämte skulle anstalten ha utgivit ersättning för sjukhusvård, annan behandling samt läkarintyg.

Westfeldt har från sjukkassa uppburit sjukpenning under tiden den 4 september—den 17 december 1945 med tillhoppa 420 kronor, varjämte sjukkassan utgivit ersättning för sjukhusvård samt annan erforderlig behandling m. m.

För den händelse ersättning skulle beredas Westfeldt enligt grunderna i yrkessjukdomsförsäkringslagen, torde böra föreskrivas, att avdrag från sådan ersättning skall göras för den ersättning, han uppburit från sjukkassan.

Försäkringsrådet tillstyrker, med hänsyn till att ifrågakvarande sjukdom får anses ådragen under arbete för statens räkning, att ersättning beredes Westfeldt enligt grunderna i yrkessjukdomsförsäkringslagen.

Byggnadsstyrelsen har beräknat den arbetsinkomst, som Westfeldt förlorat i anledning av sjukdomsfallet, till 2 034 kronor 27 öre, avseende tiden från insjuknandet t. o. m. den 7 november 1945, då snickeriarbetena vid laboratoriet slutförts. Styrelsen vill icke motsätta sig, att Westfeldt beredes ersättning med nämnda belopp.

Beträffande Westfeldts personliga omständigheter inhämtas av handlingarna att Westfeldt, som är ogift, är född år 1910, samt att han under ett år, räknat tillbaka från dagen för sjukdomens yppande, åtnjutit en inkomst av 9 035 kronor.

Departementschefen.

Utredningen i ärendet utvisar, att Westfeldt under deltagande i ombyggnadsarbeten vid statens bakteriologiska laboratorium insjuknat i paratyfus. I anledning av denna sjukdom samt av densamma försakad försämring av tidigare befintlig sjukdom har Westfeldt varit sjukskriven under tiden den 31 augusti 1945—den 11 januari 1946. Sannolikheten talar för att smittämne överförts till Westfeldt under arbetet vid laboratoriet. Riksförsäkringsanstalten har funnit sig icke kunna tillerkänna Westfeldt ersättning i anledning av sjukdomen, enär denna icke ådragits under sådant arbete, som avses i 1 § 2 stycket 7) yrkessjukdomsförsäkringslagen.

I likhet med försäkringsrådet finner jag rimligt, att Westfeldt av statsmedel erhåller ersättning i anledning av sjukdomsfallet. Ersättningsbeloppet bör bestämmas på sätt, som skulle ha skett, därest yrkessjukdomsförsäkringslagen i förevarande fall varit tillämplig. Avdrag bör ske för vad Westfeldt i anledning av sjukdomen uppburit från sjukkassa.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av den sjukdom, som Klas Gottfrid Westfeldt ådragit sig, må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. utbetalas ersättning med belopp, som skulle hava utgått, därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallet.

Med bifall till vad föredragande statsrådet sålunda under punkterna 1:o—8:o, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Sigurdson.